

Hi xona xikongomelo xo va na vanghana

Jane na Mandu a va
khandziyile tibayjisikiri ta
vona ekusuhi na nambu.

Jane a tsutsumisa bayjisikiri
ya yena hi rivilo. Loko a ha
rhelela exintshabyanini,
u engetele rivilo swinene.
Mandu u te, "Hunguta rivilo,
Jane! Hunguta rivilo! U
tsutsuma ngopfu!"

Hunguta
rivilo Jane!

Hi nkarhinyana Jane a chayisa
tamba ro tontswa. U langutile
ehansi kutani a vona leswaku
vhilwa ra yena a ri phyile.

“Yoo!” a rila. “Vhilwa ra mina
ri phyile!”

“U nga vileli Jane,” ku hlamula
Mandu. “Ndzi ta ku pfuna ku
ri lunghisa.”

Kambe Mandu na Jane a va
rivarile ku teka nkwama wa swa
ku lunghisa hi swona na pompo.

Yoo! Vhilwa ra
mina ri phyile!

Ndzi ta ku
pfuna ku ri
lunghisa.

Mandu u te, "Ndzi ta tlhelela
ekaya ndzi ya landza pompo
ya mina."

Mandu u khandziyile bayisikiri a
tlhelela ekaya a siya Jane
na mbyana ya yena.

"A ndzi nge he fambi hi bayisikiri
ndzi siyile nkwama wa mina wa
swa ku lunghisa," ku gungula
Jane a ri yexe.

Ndzi ta vuya
ku nga ri khale!

Jane u yimile, a yima a
tlhela a yima. U yimile
nkarhi wo leha a kala
a sungula ku khoma hi
ndlala na torha.

“Ku ta va na xinyami ku
nga ri khale”, a ehleketa.

Xana Mandu u ta
vuya ku nga si va
na xinyami?

Kutani Jane u vonile
Mandu a ta na buti wa
yena Dumisani.

Jane a va tsakerile
swinene.

"Ndzi tsake ngopfu loko u
vuyile!" ku huwelela Jane
a ri karhi a tsutsumela
Mandu na Dumisani.

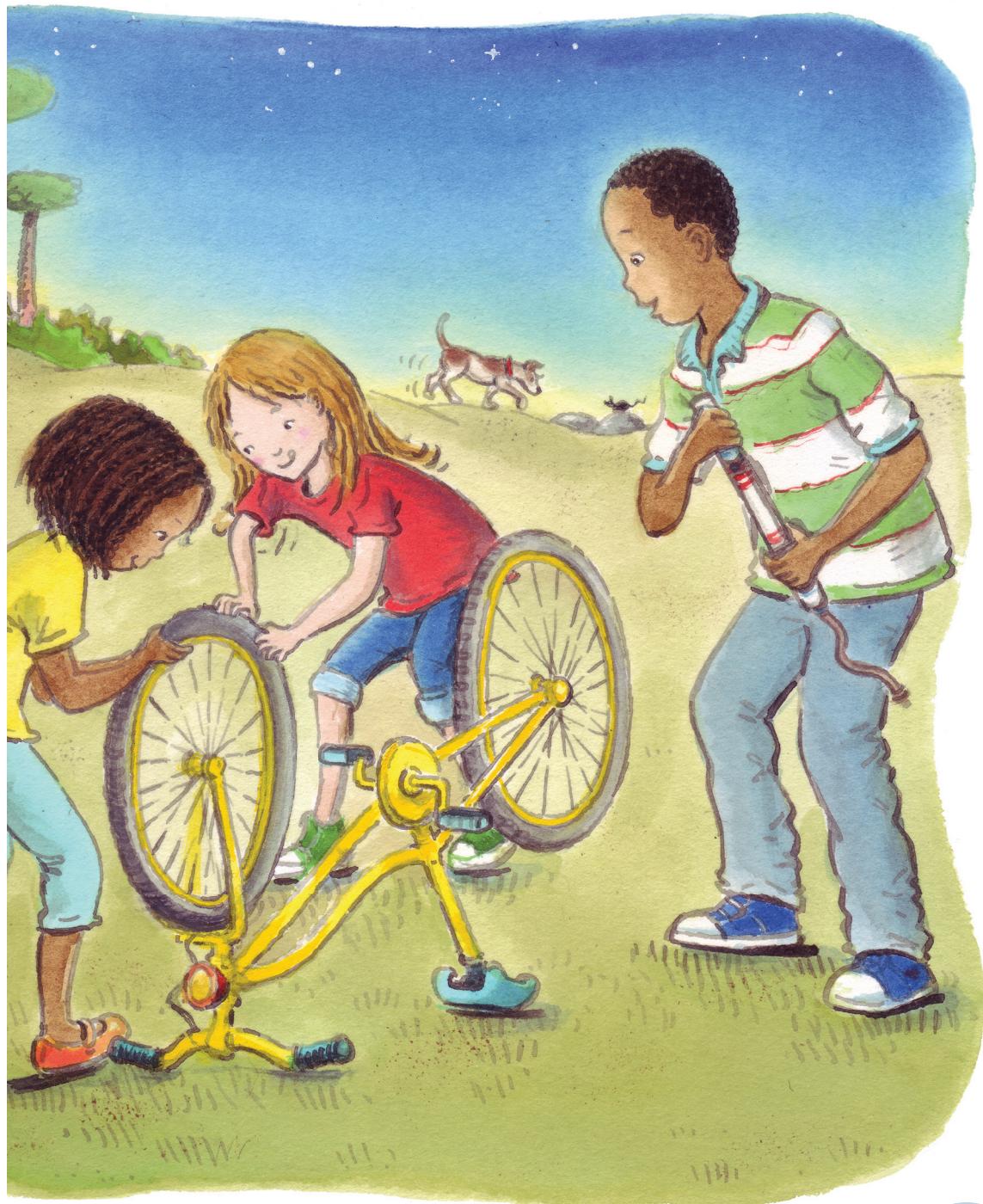

Ndzi khensa loko u
vuyile. Xana u tile
na yona pompo?

Dumisani u pfunile
vanhwanyana lavambirhi
ku pompa vhilwa.

Kutani a ku, "A hi fambeni
ekaya ku nga si va na
xinyami swinene."

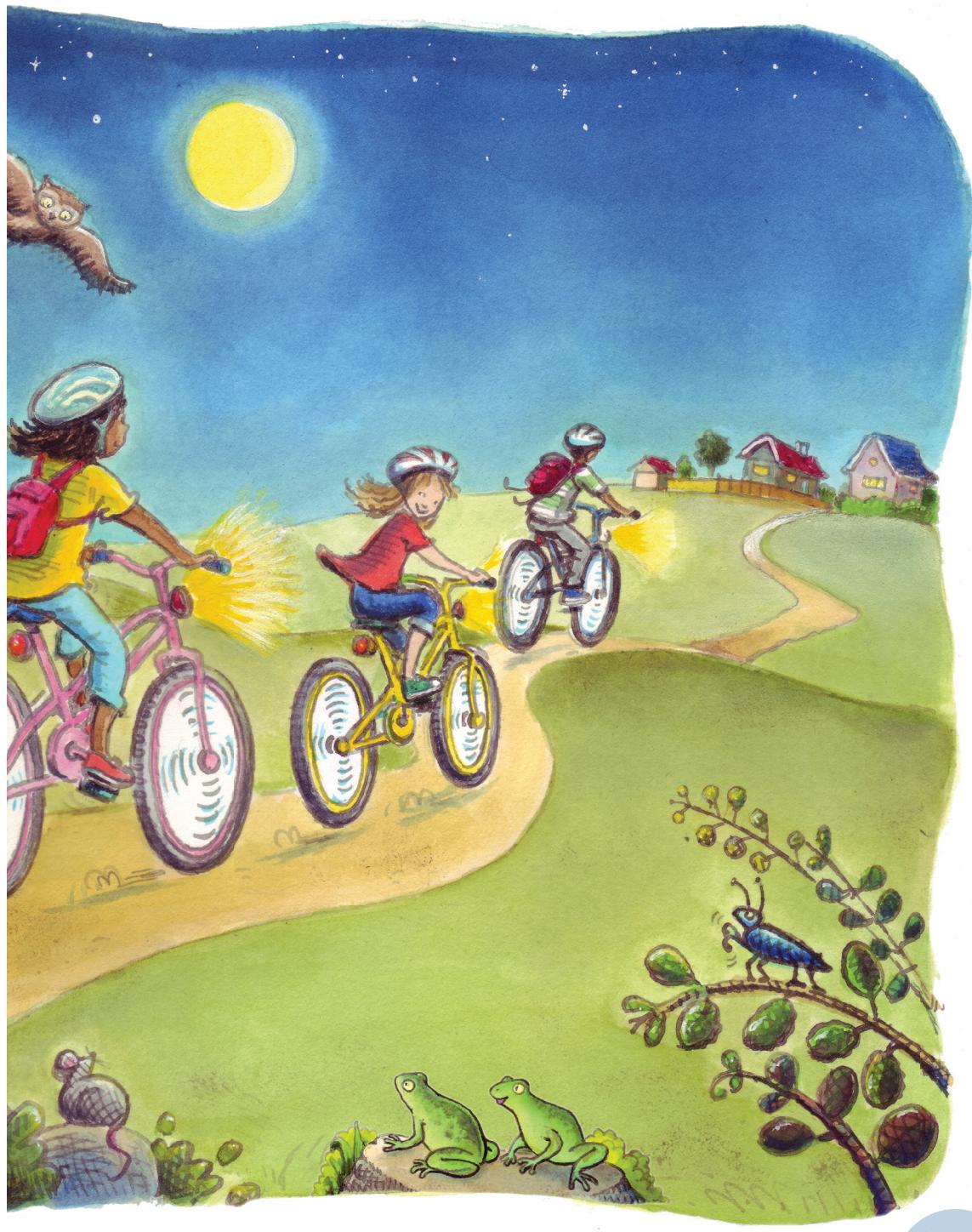

Vana va khandziyile
tibayisikiri va tlhelela
ekaya va voningela hi
n'weti.

A ri ri rendzo ro leha.
A va twa machela ya
ku rwee-rwee-rwee, na
swikhovha swi ku Mhhh!
Mhhh! Mhhh! A va
twa na tinchonyonyo
ti ku ntswiri-ntswiri
na makondlo ya endla
vutswii-tswii!

Va hundzile ehenhla ka
buluho.

"Vona n'weti!" ku vula Mandu.

"N'weti wu voninga patu."

"Hi fanele ku fika ekaya hi
ku hatlisa," ku vula Jane.

"Manana u ta vilela ngopfu
hi mina."

"Se ku ta ba awara ya
nhungu," ku vula Dumisani.

"Hi nga fika ekaya kwalomu
ka makumenharhu wa
timinete."

"Hambikona hi fikile ekaya!" ku vula Jane a ri karhi a vukarha Mandu. "Inkomu Mandu". "U munghana wa xiviri."

"Munhu i munhu hi van'wana. Hi xona xikongomelo xa ku va na vanghana," ku vula Mandu.

Vanghana lavanene va pfunana!

Ku kumeka u hlayisekile

Vuhlayiseki bya le magondzweni

- Languta matlhelo hinkwawo loko u tsemakanya.
- Tsemakanya eka mfungho wo tsemakanyisa wa Zebra.
- Yima loko rhoboto yi ri yo tshwuka.
- Languta matlhelo hinkwawo loko u khandziyile bayisikiri.
- Xixima milawu ya swa magondzo.
- Ambala gondolo nkarhi hinkwawo loko u khandziyile bayisikiri.
- Rhwala nkwama wa swo lunghisa bayisikiri nkarhi hinkwawo.

Vuhlayiseki bya tibayisikiri

- Ambala gondolo nkarhi hinkwawo.
- Khandziyani tibayisikiri na munghana wa wena nkarhi hinkwawo.
- Ambala mpahla ya mihlovo leyi vonakalaka.
- Tiyisia leswaku mavhilwa ya wena ya pompiwile ya tala.
- Rhwala nkwama wa swo lunghisa na pompo.
- Veka swivangamisi eka bayisikiri ya wena.
- Lotlela bayisikiri ya wena loko u yi siya ehandle.

Migingiriko ya ku hlaya hi mitlawa

1

Languta swifaniso leswi landzelaka
kutani u hlamusela munghana wa wena:

- leswi humelelaka eka xifaniso xin'wana na xin'wana.
- leswaku i xifaniso xihi lexi faneleke ku va xo
sungula, xa vumbirhi na xa vunharhu.
- nhlokomhaka leyi fambelanaka na xifaniso
xin'wana na xin'wana.

Dumisani wa
va pfuna.

Jane u khensile
Mandu.

Jane u chayisile
tamba.

Tirhisa swifaniso leswi ku ku pfuna ku hlamusela
munghana wa wena leswi humeleleke:

- eku sunguleni ka xitori. • exikarhi ka xitori.
- eku heteleleni ka xitori.

2

Encenyetani xitori.

3

Hlayela munghana wa wena swivulwa leswi landzelaka. Endzhaku tirhisa swivulwa hi ndzandzelelano lowu faneleke ku hlamusela xitori nakambe.

- Jane u chayisile tamba kutani vhilwa ra yena ri phya.
- Dumisani u pfunile vanhwanyana lava ku lunghisa vhilwa.
- Jane na Mandu a va tifambela va khandziye tibayisikiri ta vona.
- Jane u khensile Mandu na Dumisani leswi va nga n'wi pfuna.
- Mandu u landzile pompo.

4

Kopunula tafula leri nga laha hansi. Tsala marito yo huma eka xitori kumbe marito ya wena lama sungulaka hi mipfumawulo ya **kh, vh, ts** na **ch**.

kh	vh	ts	ch
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Hlawula mipfumawulo leyi faneleke ku hetisa marito lama landzelaka.

ci _____ a	_____ ela	ntla _____ u
_____ uva	_____ oti	_____ aya

nc

ng

ch

5

Languta eka pheji ra 14 kutani u tsala
mipfumawulo leyi endliwaka hi swiharhi
leswi landzelaka.

6

Byela munghana wa wena tinhlamulo
ta swivutiso leswi landzelaka.

- a. I yini vito ra xitori lexi?
- b. I vamani swimunhuhatwa swa xitori?
- c. Hikwalaho ka yini Mandu a khandziyile bayisikiri
a ya ekaya a siya Jane a ri yexe?
- d. U ehleketa leswaku Jane a tlharihile ku va a
yimele Mandu? Seketela nhlamulo ya wena.
- e. I yini lexi a wu ta va u xi endlile loko a wu
ri Jane?

7

Tianakanye u ri Jane. Tsalela Dumisani
na Mandu khadi ro khensa ku va va ku
pfunile.